

Warszawa, 31 grudnia 2025 r

Szanowny Pan
Marcin Kierwiński
Minister
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji
ul. Batorego 5
02-591 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Dziękujemy za możliwość zgłoszenia uwag do procedowanej nowelizacji "ustawy pomocowej". Nowelizacja zawiera wiele wartościowych zmian, w pełni akceptujemy zamysł odchodzenia od szczególnych rozwiązań w kierunku włączania dobrych doświadczeń działania "specustawy" do standardowego polskiego prawodawstwa. Cieszy nas wysiłek porządkowania i uspoźniania przepisów, na przykład eliminacji różnicowania traktowania osób objętych ochroną czasową ze względu na narodowość, dbałość o sytuację dzieci w ukraińskim systemie pieczy zastępczej, doprecyzowanie sytuacji dzieci urodzonych w Polsce czy planowanie rozwiązań, które odciążą urzędy i przyniosą usprawnienie procedur.

Jednocześnie, termin na analizę dokumentu uniemożliwia rzetelne ustosunkowanie się do projektu ustawy. To kolejny raz, gdy nie dają nam Państwo wystarczająco dużo czasu, aby zabrać głos w sposób tak wnikliwy i przemyślany, jak byśmy chcieli.

Nie jest możliwe w okresie świąteczno-noworocznym przygotowanie uwag do planowanych przepisów w ciągu praktycznie trzech dni, gdy większość zespołu przebywa na urlopach. Ubolewamy nad tym, ponieważ w naszej ocenie przygotowana nowelizacja to najważniejszy akt prawny w obszarze migracji, jaki będzie procedowany w najbliższym roku. Ostatecznie, reguluje sytuację blisko miliona ludzi.

Brak czasu na merytoryczną rozmowę o poszczególnych zapisach sprawia, że prawo nie będzie tak dobre, jak mogłoby być, gdybyśmy wspólnie poświęcili czas na realny dialog.

Mimo, że na szczegółową analizę dokumentu nie ma czasu, sygnalizujemy obszary, w których warto byłoby uzupełnić, przemyśleć lub uszczegółowić przepisy (wiele dotyczy obrotu danymi osobowymi):

Przepływ/wymiana danych osobowych

To ważny i potrzebny obszar, który służy też pozyskaniu pełniejszej wiedzy i rozumieniu obecności migrantów w Polsce, co nie budzi naszych wątpliwości. Jednocześnie systemy nie działają idealnie. Dane giną. Ludzie myślą się wpisując dane do systemów. Regularnie pomagamy migrantom w sytuacjach, gdy ich dane, często wrażliwe, są błędnie zapisane albo wymagają korekty z różnych przyczyn. To są trudne, wymagające procedury / procesy, utrudniające życie. Może od razu poprawić metody eliminacji błędów? Ten temat wymaga wnikliwej analizy - sygnalizujemy tylko duże pole praktycznych problemów w tej kwestii.

Problem rozbieżności danych

Nie wprowadzono realnego mechanizmu umożliwiającego systemowe rozwiązanie dotychczasowego problemu rozbieżności w danych dotyczących przekraczania granicy państwowej. W konsekwencji, w dalszym ciągu występują sytuacje, w których informacje gromadzone w rejestrach administracyjnych pozostają niespójne lub niepełne, co prowadzi do wszczynania postępowań w przedmiocie cofnięcia statusu UKR. Jednocześnie ciężar udowodnienia braku podstaw do cofnięcia tego statusu zostaje przerzucony na cudzoziemca, pomimo że okoliczności te wynikają z nieprawidłowości leżących po stronie organów administracji publicznej.

Dane osób małoletnich

Nowelizacja w art. 113 b zakłada gromadzenie i uporządkowanie danych dotyczących osób małoletnich, które przebywają w Polsce na podstawie ochrony czasowej - co jest wartościowym rozwiązaniem. Jednocześnie zakłada możliwość przekazywania danych osób małoletnich objętych ochroną czasową konsulom. Obecnie Polska obejmuje ochroną czasową obywateli państwa, które nie jest do nich nastawione wrogo i co do zasady współpracuje z Polską. Nie zawsze musi tak być. Na przykład, w możliwym do wyobrażenia scenariuszu objęcia ochroną czasową osób z krajów nie szanujących praw człowieka, przekazywanie danych konsulom może być dla tych osób zagrożeniem (podobnie jak w procedurze wnioskowania o ochronę międzynarodową nie przekazuje się informacji o wnioskodawcach przedstawicielom kraju pochodzenia). Tworząc rozwiązania niespecyficzne do obecnej sytuacji proponujemy to uwzględnić.

Aktualizacja danych a utrata legalności pobytu

W słusznym wysiłku porządkowania danych rząd przewiduje możliwość utraty legalnego pobytu w Polsce przez osoby, które nie dopilnują aktualizacji danych. Apelujemy o ponowne rozważenie tego rozwiązania. Powrót do legalnego pobytu dla osoby, która raz go straci, to sprawa niemal w Polsce niemożliwa. Ryzykujemy więc wzrost w Polsce liczby osób bez legalnego pobytu - to niekorzystne pod każdym względem.

Wsparcie dla ofiar gwałtu i przemocy

Cieszy nas uwzględnienie tej grupy wśród osób potrzebujących wsparcia (art 112 d). Nie jest jednak określone, kto i jak ma ustalać fakt bycia ofiarą gwałtu lub przemocy. Osoba zyska uprawnienia, gdy zezna, iż jest ofiarą gwałtu? Lekarz ma to potwierdzić? Policja ma wydać zaświadczenie o zgłoszeniu przestępstwa? Jak praktyce ma wyglądać potwierdzanie przynależności do tej grupy osób? Brak precyzji sprawia, że nie wiadomo, czy osoba w potrzebie dostanie ostatecznie pomoc - obecny zapis będzie budził wiele pytań w praktyce. Warto zadbać, aby tak się stało.

Zawieszenie biegu terminów

Kolejne zawieszenie biegu terminów na załatwienie spraw administracyjnych, w tym w szczególności dotyczących udzielenia cudzoziemcom zezwoleń na pobyt czasowy, pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, zostało przedłużone do dnia 4 marca 2027 r. i obejmuje wszystkich cudzoziemców, a nie wyłącznie obywateli Ukrainy. Rozwiązanie to skutkuje dalszym utrwaleniem systemowych opóźnień w postępowaniach legalizacyjnych

oraz prowadzi do sytuacji, w której cudzoziemcy zmuszeni są oczekiwać przez wiele lat na rozstrzygnięcie spraw dotyczących legalizacji pobytu. Należy podkreślić, że ustawodawca, mimo świadomości istniejących i wielokrotnie sygnalizowanych trudności w funkcjonowaniu organów administracji, nie podejmuje działań zmierzających do rzeczywistego usprawnienia postępowań, ograniczając się do kolejnego przedłużenia zawieszenia biegu terminów

Prowadzenie działalności gospodarczej

Do art. 17 projektu ustawy – „Osoby, które podjęły działalność gospodarczą na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 9, mogą ją prowadzić na warunkach określonych w art. 23 ustawy zmienianej w art. 9 w brzmieniu dotychczasowym, w okresie legalnego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”. Przepis nie wprowadza żadnych dodatkowych przesłanek, (takich jak posiadanie określonego tytułu pobytowego, ograniczenie czasowe inne niż wynikające z okresu legalnego pobytu, wymóg uzyskania konkretnego rodzaju zezwolenia na pobyt). Powyższe rodzi pytanie, czy warunek legalnego pobytu stanowi jedyny wymóg dalszego prowadzenia działalności gospodarczej przez te osoby, a tym samym czy działalność ta może być prowadzona bez dodatkowych ograniczeń czasowych oraz również w okresie pobytu na podstawie wizy, w ramach ruchu bezwizowego lub na podstawie dowolnego zezwolenia na pobyt.

Chętnie nawiążemy głębszą rozmowę z Państwem na temat planowanej nowelizacji, liczymy, że umożliwią Państwo rzetelną rozmowę o mankamentach systemu.

Z poważaniem,

Agnieszka Kosowicz
Prezeska Zarządu
Fundacji Polskie Forum Migracyjne

